

ingediend op **1854** (2023-2024) – Nr. 2
13 november 2023 (2023-2024)

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu,
Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie
uitgebracht door Bruno Tobback

over het ontwerp van decreet

tot instemming met het samenwerkingsakkoord
van 22 september 2023 tussen de Federale Staat,
het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest
en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest
betreffende sommige bepalingen
van de verdeling van de Belgische klimaat-
en energiedoelstellingen voor het begin
van de periode 2021-2030
en de verdeling van de federale opbrengsten
uit de veiling van emissierechten
voor de jaren 2015 tot en met 2020

Documenten in het dossier:
1854 (2023-2024) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie:

Voorzitter: Gwenny De Vroe.

Vaste leden:

Inez De Coninck, Andries Gryffroy, Freya Perdaens, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele;

Bart Claes, Leo Pieters, Sam Van Rooy;

Stijn De Roo, Tinne Rombouts;

Steven Coenegrachts, Gwenny De Vroe;

Staf Aerts, Mieke Schauvliege;

Bruno Tobback.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Marius Meremans, Joris Nachtergaele, Axel Ronse, Nadia Sminate;

Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Wim Verheyden;

Robrecht Bothuyne, Brecht Warnez;

Bart Tommelein, Bart Van Hulle;

Johan Danen, Chris Steenwegen;

Hannes Anaf.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1.	Toelichting door minister Zuhail Demir	4
1.1.	Elementen.....	4
1.2.	Verdeling	4
1.3.	Klimaatresponsabiliseringsmechanisme.....	5
1.4.	Klimaatsteun voor ontwikkelingslanden.....	5
1.5.	Hernieuwbare energie.....	5
2.	Bespreking.....	5
2.1.	Tussenkoms van Sam Van Rooy	5
2.2.	Tussenkoms van Bruno Tobback	6
2.3.	Tussenkoms van Robrecht Bothuyne	7
3.	Stemming	8

Bijlage: zie de [dossierpagina](#) op www.vlaamsparlement.be

Op 8 november 2023 besprak de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie het ontwerp van decreet tot instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 september 2023 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende sommige bepalingen van de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor het begin van de periode 2021-2030 en de verdeling van de federale opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de jaren 2015 tot en met 2020 (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1854/1).

De bij de toelichting gebruikte presentatie is te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

1. Toelichting door minister Zuhal Demir

In september 2022 sloot minister *Zuhal Demir*, samen met de bevoegde collega-ministers in België, een deelakkoord over de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen ('burden sharing'). Het akkoord is ondertussen vertaald naar een samenwerkingsakkoord. Het ontwerp van decreet, dat de instemming met dit samenwerkingsakkoord regelt, ligt nu ter goedkeuring voor in de commissie.

1.1. Elementen

De concrete afspraken die in het samenwerkingsakkoord staan, gaan over de volgende vier elementen:

- 1° de verdeling tussen de drie gewesten en de federale overheid van de opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de jaren 2021 en 2022;
- 2° de verdeling tussen de vier entiteiten van de federale opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de periode 2015-2020, na de ontbinding van het zogenaamde klimaatresponsabiliseringsmechanisme;
- 3° de bijdrage die elke overheid in de periode 2021-2024 moet leveren om de klimaatinspanningen van de ontwikkelingslanden te ondersteunen;
- 4° de bijdrage die elke overheid moet leveren om ervoor te zorgen dat België elk jaar een minimumaandeel heeft van 13 procent hernieuwbare energie. Het gaat hier om een Europese verplichting, die werd vastgelegd in de richtlijn Hernieuwbare Energie.

1.2. Verdeling

Onder het Europese emissiehandelssysteem moeten elektriciteitsproducenten, energie-intensieve bedrijven en luchtvaartoperators elk jaar evenveel emissierechten inleveren als hun uitstoot aan broeikasgassen, vervolgt Zuhal Demir. Die bedrijven kunnen op twee manieren aan emissierechten komen: enerzijds via gratis toewijzing, anderzijds door emissierechten te kopen op een veiling. Sinds 2013 wordt het grootste deel van de beschikbare emissierechten geveild. De opbrengsten ervan worden via een vaste verdeelsleutel verdeeld onder de EU-lidstaten.

Voor de jaren 2021 en 2022 bedroegen de veilingopbrengsten voor België in totaal ongeveer 1,2 miljard euro. Het samenwerkingsakkoord legt vast dat Vlaanderen hiervan 52,76 procent krijgt – iets meer dan 600 miljoen euro. De minister vertelt dat die middelen nu geblokkeerd staan op een Belgische rekening. Na de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord zullen ze binnen twee weken worden doorgestort naar de verschillende overheden. Het gaat niet om nieuwe middelen die ingezet kunnen worden voor het klimaatbeleid. De voorbije jaren werden die bedragen immers al voorgefinancierd vanuit de algemene middelen, en werd er mee al klimaatbeleid gevoerd in Vlaanderen.

1.3. Klimaatresponsabiliseringsmechanisme

Tegelijk met de goedkeuringsprocedure van het samenwerkingsakkoord startte de federale overheid de juridische ontbinding van het zogenaamde klimaatresponsabiliseringsmechanisme, vervolgt de minister. Dat mechanisme werd tijdens de zesde staatshervorming gecreëerd om de gewesten te belonen of te bestraffen voor hun klimaatresultaten in de gebouwensector. De gewesten zouden een financiële bonus ontvangen als ze hun broeikasgasuitstoot in de gebouwensector onder een vooraf vastgesteld traject konden brengen. Zo niet moesten ze een financiële malus betalen. De bonus zou aan de gewesten betaald worden uit de federale veilingopbrengsten voor de jaren 2015-2020.

Het mechanisme bevatte veel juridische en technische onduidelijkheden. Daardoor kon het nooit uitgevoerd worden. Ondertussen werd het opgeheven. De federale veilingopbrengsten, bestemd voor de financiering ervan (circa 136 miljoen euro), worden nu verdeeld over de gewesten en de federale overheid. Van dat bedrag krijgt Vlaanderen 60 miljoen euro. Minister Zuhal Demir benadrukt dat het ook daarbij niet gaat om bijkomend geld maar om middelen die al werden voorgefinancierd en besteed voor klimaatbeleid.

1.4. Klimaatsteun voor ontwikkelingslanden

Het samenwerkingsakkoord legt daarnaast vast hoeveel financiële steun elke entiteit in de periode 2021-2024 zal geven aan de ontwikkelingslanden om hun klimaatuitdagingen aan te gaan. De minister zegt dat die bijdrage aan de internationale klimaatfinanciering een verplichting is die volgt uit het Akkoord van Parijs. De bijdragen van Vlaanderen eraan worden conform het regeerakkoord ingezet voor projecten met Vlaamse ondernemingen.

1.5. Hernieuwbare energie

Het samenwerkingsakkoord legt ook vast hoeveel elke entiteit moet bijdragen om ervoor te zorgen dat de Belgische doelstelling voor hernieuwbare energie in 2020, zijnde 13 procent van het bruto-eindverbruik van energie, ook na 2020 gerealiseerd wordt. Dit is een vereiste uit de Europese richtlijn Hernieuwbare Energie. De drie gewesten en de federale overheid spreken in het samenwerkingsakkoord af om een vooraf vastgelegde minimumbijdrage te leveren zodat de 13 procentdoelstelling elk jaar wordt gehaald. Als de bijdrages onvoldoende zijn om de doelstelling te bereiken, wordt het nationale tekort verdeeld.

De entiteiten kunnen hun verplichte bijdrage leveren via de interne productie van hernieuwbare energie of via de aankoop van hernieuwbare energie van een andere Europese lidstaat. Ook dat is op die manier opgenomen in de Europese richtlijn Hernieuwbare Energie. De minister verwijst daarbij naar flexibiliteit.

Ten slotte werd in het samenwerkingsakkoord ook afgesproken dat de Belgische overheden onderling hernieuwbare energie kunnen uitwisselen wanneer één overheid een tekort heeft en een andere overheid een overschot. De minister argumenteert dat er op die manier geen onnodige middelen naar het buitenland vloeien, maar dat intern geregeld kan worden.

2. Bespreking

2.1. Tussenkoms van Sam Van Rooy

Sam Van Rooy vindt dat het begin van de toelichting van minister Zuhal Demir veelzeggend was. Volgens hem is het de zoveelste EU-verplichting en gaat de EU veel te ver in de klimaathysterie. De minister heeft terecht de Green Deal een

'mean deal' genoemd, zegt het lid. Dat zegt alles over elke EU-verplichting die onze kant opkomt met betrekking tot energie en klimaat.

Wat eufemistisch als een emissiehandelssysteem wordt betiteld, is eigenlijk een CO₂-boete waar bedrijven en andere actoren voor moeten betalen omdat zij CO₂ uitstoten. Dit vindt Sam Van Rooy potsierlijk en hij hekelt de middelen die ervoor vrijkomen en worden besteed aan die klimaathysterie.

Eerder werd door het lid een vraag gesteld over de elektrificatie die steeds sneller en dwangmatiger moet plaatsvinden (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2023-24, nr 265). Dat heeft voor gevolg dat burgers op kosten worden gejaagd door warmtepompen, elektrische leidingen die moeten worden verzwaaard, onbruikbare gasleidingen enzovoort. Dat is hier ook zo. Het Vlaams Belang gaat daar niet in mee en verzet zich tegen die nieuwe klimaattransfers, die uiteindelijk worden weggehaald bij mensen puur omdat ze CO₂ uitstoten. Het lid ziet dat als een beperking van de keuzevrijheid. Ook dat bestrijdt het Vlaams Belang. Zijn partij profileert zich als de partij voor de vrijheid. De andere partijen ziet hij als partijen van (klimaat)regelneverij.

Sam Van Rooy trekt dat door naar andere facetten, namelijk de internationale klimaatfinanciering. Dat is volgens hem ook een transfer van ontwikkelingsgelden van noord naar zuid. Nu wordt er een nieuw kanaal geopend onder het mom van internationale klimaatfinanciering. Vlaanderen moet er volgens het lid het klimaat gaan redden en beïnvloeden, en hij schrijft dat weg als postmoderne waanideeën die wijzen op een totaal gebrek aan realisme.

Minister Zuhal Demir vroeg Sam Van Rooy eerder waar hij het geld zou halen om de energiefactuur te verlagen. Hij stelt voor om het hier weg te halen bij de 68 miljoen euro die naar internationale klimaatfinanciering gaat. Het Vlaams Belang zegt dat het geld beter hier wordt gehouden en in de verlaging van de energiefactuur moet worden gestoken. 'Eerst onze mensen' is het standpunt van het Vlaams Belang.

Er wordt gestipuleerd dat het aandeel aan energie uit hernieuwbare bronnen hoger moet. Zowel psychologisch als wetenschappelijk is dat volgens Sam Van Rooy dwaas. De energie zou in sommige gevallen zelfs uit het buitenland moeten aangekocht worden, beargumenteert het lid. Het streven is om 51,04 procent van de energie uit hernieuwbare bronnen te laten komen. Sam Van Rooy stelt dat de windparken op de Noordzee en zonnepanelen veel afval veroorzaken. Wat is daar hernieuwbaar aan? Waarom wil België, in tegenstelling tot steeds meer landen, niet stoppen met de achterhaalde, achterlijke manier om energie op te wekken? Er wordt door het lid voorgesteld om in te zetten op kernenergie, nieuwe technologie en 'small modular reactors' (SMR's). Hij wil windmolens en zonnepanelen, die een aanslag zijn op het milieu en veel grondstoffen nodig hebben, laten voor wat ze zijn.

Het Vlaams Belang zal met veel overtuiging tegen het voorliggende ontwerp van decreet stemmen omdat de partij er principieel tegen is. Het Vlaams Belang is niet blij met de borrelnootjes door de CO₂-boetes die worden herverdeeld over allerlei maatregelen die leiden tot kosten voor de burger.

2.2. Tussenkost van Bruno Tobback

Bruno Tobback wil als verslaggever Sam Van Rooy bedanken. De hele 'bingo' met de woordenschat van Sam Van Rooy is afgevinkt en zodoende kunnen eerdere verslagen worden gekopieerd. Als burger is Bruno Tobback bijzonder weinig geïnteresseerd in de vorige tussenkost. De hele tussenkost ging over het feit dat hernieuwbare energie te duur is om dan af te komen met de duurste, meest

waaninnige en gesubsidieerde vorm van energie-investeringen: kernreactoren bouwen. Wanneer men dat optelt komt men aan meer dan 100 miljard euro kosten.

De spreker wil Sam Van Rooy de redenering meegeven dat het opruimen van oude reactoren en het bijhouden van afval zal zorgen voor het belasten van burgers voor duizenden jaren. Het beeld van het Vlaams Belang is volgens het lid dat de samenleving maar bij de ellende moet staan. Hij zegt erbij dat de honderden miljarden uitgaven voor de toekomstige generaties zijn en dat laatstgenoemden het afval in de grond zullen moeten steken. Volgens Bruno Tobback is het nu ook voor de burger duidelijk bij welke partij ze het duurst zullen uitkomen. De enige partij die echt waaninnige, dure en absurde plannen heeft in dit land, is het Vlaams Belang. Het is goed dat dat nu duidelijk is

2.3. Tussenkoms van Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne wenst kort in te gaan op de vorige discussie. Hij denkt dat het parlement bij een klimaatbeleid goed de doelstellingen voor ogen moet houden. Die luiden dat België moet afraken van vervuilende fossiele brandstoffen enerzijds, maar ook dat de afhankelijkheid van Poetin en andere leveranciers van fossiele brandstoffen wordt afgebouwd anderzijds.

Hij denkt dat op dit vlak de juiste weg ingeslagen wordt. Er zijn wel degelijk kerncentrales die verlengd worden. Vandaag wordt toevallig ook de aankondiging geofficialiseerd voor de bouw van een SMR. Hij verwijst daarbij naar het betoog van Sam Van Rooy. Dat gebeurt met de technologie die hier in Vlaanderen en België aanwezig is bij het Studiecentrum voor Kernenergie.

Het neemt volgens het lid niet weg dat een klimaatbeleid nodig is en dat ervoor moet worden gezorgd dat mensen onafhankelijker worden van prijschommelingen van fossiele brandstoffen. De import ervan en hetgeen wat Sam Van Rooy lijkt voor te stellen als keuzevrijheid, is volgens het lid net een keuzebeperking. Sam Van Rooy wil de afhankelijkheid van de Vlaming van Saoedi-Arabië en van Russische deelstaten bestendigen en dat is niet de keuze die cd&v maakt, vervolgt het lid. Cd&v wil de Vlaming onafhankelijk en autonoom maken als het gaat over energievoorziening. Volgens het lid gaat dit klimaatbeleid daarover en vergt het samenwerking. Hij vindt het positief dat het daarover gaat in dit samenwerkingsakkoord.

In 2022 is er al een akkoord bereikt over de verdeling van de middelen die Vlaanderen in staat stellen om een klimaatbeleid te voeren. Dat gaat over het verleden stelt Robrecht Bothuyne. Hij vertelt minister Zuhail Demir dat er dringendere issues zijn. Die zijn het heden en de toekomst als het gaat over de verdeling van die lusten en lasten. De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen heeft in zijn advies over het ontwerp van decreet opgemerkt dat dit akkoord een belangrijke en goeie stap was in verband met de regeling van de burden sharing in de Belgische context. Volgens Robrecht Bothuyne is de vraag nu vooral op welke manier ervoor gezorgd kan worden dat het akkoord zo snel mogelijk een vervolg krijgt voor het heden en de toekomst.

3. Stemming

Ter stemming gelegd, worden artikel 1 en 2 van het ontwerp van decreet tot instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 september 2023 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende sommige bepalingen van de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor het begin van de periode 2021-2030 en de verdeling van de federale opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de jaren 2015 tot en met 2020 en het ontwerp van decreet in zijn geheel aangenomen met 10 stemmen tegen 3.

Gwenny DE VROE,
voorzitter

Bruno TOBBACK,
verslaggever